

การพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างผลงานทัศนศิลป์ โดยใช้
ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
THE LEARNING DEVELOPMENT OF THE PRINCIPLES OF VISUAL ARTS
CREATION BY USING A SET OF LEARNING,
ART DEPARTMENT MATAYOMSUKSA 1

* เขมจิรา บุญทวี¹

Khemchira Boontavee¹

ครู, โรงเรียนบ้านม่วงนาดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5¹

Teacher, Ban Muang Nadee School Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area District Office 5¹

E-mail : aoonoon.h@gmail.com¹

Received January 28, 2022; Revised March 16, 2022; Accepted July 31, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างผลงานทัศนศิลป์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนและ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนบ้านม่วงนาดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 27 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างผลงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 เรื่อง มีค่าความเหมาะสมเฉลี่ยตั้งแต่ 3.62 ถึง 5.00 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ 5 ระดับ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.56-0.79 และค่า ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .90 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที (t-test แบบ Dependent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างผลงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 80.10/85.22 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างผลงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.7956 หรือคิดเป็น ร้อยละ 79.56
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องหลักการสร้างผลงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01
4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างผลงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาการเรียนรู้, หลักการสร้างผลงานทัศนศิลป์, ชุดการเรียนรู้

* ครู, โรงเรียนบ้านม่วงนาดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) To develop a set of learning of the principles of visual arts creation by a set of learning, art department of Matayomsuksa 1 to have efficiency criterion of 80/80 2) To study the efficiency of learning 3) To compare the students learning achievement before and after the learning 4) To study the students' satisfaction of the learning. The research samples were 27 students of Matayomsuksa 1, at Ban Muang Nadee School, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5, in the first semester of 2022 academic year, and selected by simple random sampling. The research instruments were 1) A set of learning of the principles of visual arts creation, Matayomsuksa 1. There were three stories. Which means 3.62 - 5.00 2) The learning of achievement test, which means 5 levels 3) The satisfaction questionnaires of the students found that had the discrimination level between 0.56-0.79 and had the reliability at .90. The statistics used for the data analysis were validity, difficulty, discrimination, reliability, percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent samples).

The research results were as follows

1. The efficiency of the set of learning on the principles of visual arts creation, art department of Matayomsuksa 1, was 80.10/85.22, which was criterion determined as 80/80.
2. The effectiveness index of the set of learning on the principles of visual arts creation of art department of Matayomsuksa 1 students was 0.7956 or 79.56 per cent.
3. The students' achievement after the learning by the principles of visual arts creation of art department was higher than learning before, was significantly at .01 level.
4. The students' satisfaction of the learning by a set of learning of the principles of visual arts creation, art department, as a whole, was at the high level.

Key words: The learning development, The principles of visual arts creation, A set of learning

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน ศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รู้และเข้าใจเรื่องทัศนธาตุและหลักการออกแบบและเทคนิคที่หลากหลายในการ สร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ วิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาและประเมินคุณค่างานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเลือกงานทัศนศิลป์โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม สามารถออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์ กราฟิก ในการนำเสนอข้อมูลและมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานทัศนศิลป์

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1952, อ้างถึงใน เกสร ธิตะจาวี, ม.ป.ป., หน้า 1-2) เป็นบุคคลแรกที่ยอมรับว่าศิลปะเป็นวิชา ที่ช่วยเสริมสร้างสติปัญญา โดยเชื่อว่าศิลปะมีขั้นตอนของการทำงานหลายขบวนการ หลายกลวิธี ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ จะต้องได้รับการฝึกฝนจนชำนาญ และมีความสามารถเฉพาะ รวมทั้งมีความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นอิสระรู้จักการแก้ปัญหา และใช้ความคิด และความสามารถอย่างฉลาดจึงจะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางเอาไว้ นอกจากนั้น จอห์น ดิวอี้ ยังได้แสดงความเห็นว่าประสบการณ์ที่ได้รับจากการสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีคุณค่าทางความงามนั้น ย่อมจะช่วยส่งเสริมให้ทั้งผู้สร้าง และผู้พบเห็นเกิดปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ด้วย เช่น การประกวดวาดภาพของนักเรียนในวัยต่างๆ การส่งเสริมการเรียนรู้ทาง ศิลปะให้แก่เด็กจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ตรง โดยให้นักเรียนมีโอกาสสัมผัสกับสิ่งที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้น ได้ใช้ความสามารถทั้ง ทางมือ ทางตา และทางด้านความคิด ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน และในที่สุดก็จะเกิดมโนทัศน์ทางศิลปะ นักเรียนจะเกิดการ เรียนรู้และพัฒนาตามขบวนการและกลวิธีของการทำงาน รู้จักแก้ปัญหาในการออกแบบ เพื่อให้เกิดความงดงาม น่าสนใจในผลงาน

นั้น ๆ ความสำเร็จในการทำงานและสามารถช่วยให้เกิดความเชื่อมั่น มีทัศนคติที่ดี และมีแนวความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของตนเอง

ศิลปะสามารถแก้ปัญหาให้แก่เด็กนักเรียนได้ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมหรือสติปัญญา นอกจากนั้นการทำงานทางด้านศิลปะยังฝึกให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง รู้จักวางแผนงานมีการพัฒนาการทำงานด้วยตนเองตลอดจนการทำงานกลุ่ม สำหรับการเรียนการสอนศิลปะให้แก่เด็กนักเรียนนั้น นักวิจารณ์ศิลปะชาวอังกฤษ โคลฟ์ เบลล์ (Clive Bell, 1964 อ้างถึงใน สันติ คุณประเสริฐ และสมใจ สิทธิชัย, 2535, หน้า 98-99) กล่าวว่าถ้าจะมองศิลปะขึ้นใดก็ตาม ผู้มองจะต้องตัดความคิดและตัดขาดจากโลกภายนอกให้หมด แล้วปลดปล่อยอารมณ์เข้าสู่โลกของศิลปะ คิมดำ ซาบซึ่งในการรู้ถึงโครงสร้างภายในที่ประกอบขึ้นจากเส้น สี น้ำหนัก ความเข้ม หรือการจัดองค์ประกอบ โดยไม่คำนึงถึงเนื้อหาหรือเรื่องราวใด ๆ ทั้งไม่คำนึงถึงความหมาย ความเหมือน กาลเวลา ไม่มีคำว่าเก่าหรือใหม่และไม่มีการตั้งคำถามถึงความเป็นมาหรือประวัติศาสตร์ หรือศิลปินเป็นผู้สร้างผลงาน เบลล์เชื่อว่า ศิลปินมีความสามารถพิเศษต่างจากคนธรรมดาสามัญ ก็ตรงที่เขาสามารถมองเห็นรูปทรงที่ลงตัวและมีความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง (significant form) ความสำคัญของผลงานจะไม่คำนึงถึงความเหมือนจริง ความถูกต้อง เนื้อหาของภาพ หรือความรู้สึกของภาพ แต่จะคำนึงถึงการจัดวางเส้น รูปทรง น้ำหนัก ความเข้ม สี และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ประสานสัมพันธ์กันอย่างลงตัว และสมบูรณ์แบบตามวิถีทางของศิลปะนั่นเอง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษาตามแนวความคิดของ เบลล์ แนวทางในการกำหนดกิจกรรมดังนี้ 1) กิจกรรมศิลปะในชั้นแรก ควรกำหนดให้เด็กได้เรียนรู้ข้อมูลหรือหลักการทางศิลปะ ที่จะนำมาใช้สร้างสรรค์งานศิลปะ เป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะ 2) กิจกรรมขั้นต่อไปเป็นการกำหนดหัวข้อเนื้อหา ให้เด็กนักเรียนทดลองปฏิบัติ โดยใช้หลักการทางศิลปะได้อย่างอิสระ นักเรียนที่ไม่เข้าใจหลักของศิลปะอย่างเพียงพอ ก็จะไม่เห็นคุณค่าทางศิลปะ และอาจจะไม่ตั้งใจเรียนและไม่ตั้งใจที่จะสร้างสรรค์งานให้มีคุณค่า ผลที่อาจตามมาคือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ แต่เนื่องจากการเรียนการสอนศิลปะ ที่มีเนื้อหาค่อนข้างตายตัวแต่เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ยาก จึงทำให้ไม่น่าสนใจ บางครั้งก็ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจในบทเรียนประกอบกับนักเรียนแต่ละคนจะมีความสนใจในด้านศิลปะแตกต่างกัน บางคนที่มีความชอบ มีความสนใจมากก็จะมีความตั้งใจ สามารถรับรู้ได้รวดเร็ว แต่คนที่ไม่ชอบศิลปะนั้นก็รับรู้ได้น้อยกว่าหรือการที่ได้ก็มีประสบการณ์ในการเรียนการสอนศิลปะที่แตกต่างกัน ทำให้รับรู้ได้แตกต่างกัน (สันติ คุณประเสริฐ และสมใจ สิทธิชัย, 2535: 100-101)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ โรงเรียนบ้านม่วงนาดี เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ปรับปรุง 2560 แต่ในส่วนของการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน จากประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนในรายวิชาศิลปะพบว่า ปัญหาที่สำคัญจากการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนและการประเมินผลรายวิชาศิลปะที่ผ่านมามีครูศิลปะส่วนมากจะใช้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ เช่นการสอนแบบบรรยายแบบบอกและสาธิตให้นักเรียนทำตามแบบที่ครูเป็นผู้กำหนดบางครั้งเน้นการสอนให้ฝึกปฏิบัติมากเกินไปยึดครูเป็นตัวตั้งไม่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ๆ นี้จึงทำให้ไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน จึงต้องหาเทคนิคหรือวิธีการสอนที่สามารถใช้ลดข้อจำกัดของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทางด้านการปฏิบัติชิ้นงานศิลปะ โดยครูต้องมีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และลงมือปฏิบัติจริง ไม่จัดการเรียนการสอนในรูปแบบของทฤษฎีเพียงอย่างเดียวแต่ให้ครูผู้สอนเป็นผู้นำทางด้านทักษะเพื่อนำไปสู่ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งการแสดงออกอย่างอิสระในงานศิลปะแขนงทัศนศิลป์ของนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทักษะการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงาน ทางทัศนศิลป์จากจินตนาการโดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ สาระทัศนศิลป์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาค้นคว้ารูปแบบและเทคนิคการสอนโดยคำนึงถึงกระบวนการทางทักษะการปฏิบัติชิ้นงานเพื่อลดข้อจำกัดในการเรียนรู้ การสอนแบบเดิมและสร้างรูปแบบการสอนรวมไปถึงหนทางการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ เพื่อลดพฤติกรรมการสอนแบบเดิม ให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ฝึกการสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเองอย่างภาคภูมิใจ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ชุดการเรียนรู้ช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เพราะชุดการเรียนรู้ผลิตโดยผู้ที่มีความชำนาญ อาทิเช่นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ นักโสตทัศนศึกษา ที่ร่วมกันผลิตและทดลองซ้ำจนแน่ใจว่ามีผลดีจึงนำมาเผยแพร่ ซึ่งชุดการเรียนรู้สามารถลดภาระของครูผู้สอน เพราะผู้สอนจะดำเนินการสอนตามคำแนะนำที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนรู้ตามลำดับขั้น แต่ละขั้นจะมีอุปกรณ์กิจกรรม ตลอดจนข้อเสนอแนะไว้ให้พร้อมสามารถนำไปใช้ได้ทันที ครูผู้สอนไม่จำเป็นต้องทำใหม่ ชุดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้สอนมีความรู้ในแนวเดียวกัน เดิมการสอนที่ผู้สอนหลายคนในวิชาเดียวกัน อาจเกิดความแตกต่างกันในด้านประสิทธิภาพของการสอน ชุด

การเรียนรู้ช่วยให้แก้ปัญหาในเรื่องนี้ได้ ซึ่งชุดการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนมีข้อเสนอแนะการฝึกกิจกรรม การใช้สื่อการสอนและข้อทดสอบเพื่อประเมินผลพฤติกรรมผู้เรียนได้อย่างพร้อมมูล (กศยา แสงเดช, 2545)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนในรายวิชาทัศนศิลป์ จึงสนใจที่จะพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อมาใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาทัศนศิลป์ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา การเรียนรู้สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผล ของการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องหลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ค่าดัชนีประสิทธิผล ของการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 60 ขึ้นไป
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องหลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในขอบเขตเนื้อหาการเรียน เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ดังนี้

1.ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้เวลาในการสอน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง

2.ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านม่วงนาดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2 ห้อง จำนวน 53 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนบ้านม่วงนาดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 27 คน จำนวน 1 ห้อง ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.2 ความพึงพอใจ

4.ขอบเขตด้านระยะเวลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด ดังนี้

1.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)-หลังเรียน (Post-test) เพื่อประเมินผลทั้งหมดจากการเรียนวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. แบบวัดความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะจำนวน 1 ชุด 10 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องหลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้สูตร t-test (Dependent Samples)

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 80.10/85.22 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.7956 หรือคิดเป็น ร้อยละ 79.56

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องหลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสร้งงานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 80.10/85.22 ซึ่งถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ หมายความว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มกลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 27 คน สามารถทำคะแนนหรือตอบคำถามใบงานในกิจกรรมระหว่างเรียนรวมทั้ง 3 ชุด มีคะแนนการร่วมกิจกรรมและการนำเสนอผลงาน คิดเป็นร้อยละ 80.10 และสามารถทำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.22 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รวมถึงหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านม่วงนาดี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ก่อนจะกำหนดหน่วยการเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของการเรียน จึงทำให้เนื้อหาของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นในครั้งนี้ มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหา มีการ

เรียงลำดับความยากง่าย และที่สำคัญ ก่อนนำชุดการเรียนรู้ไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ และนำไปทดลองหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมก่อนปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้จริง จึงทำให้ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นในครั้งนี้ มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับ กาญจนา หิตขนา และคณะ (2564, หน้า 207-208) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สร้างสรรค์งานศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ตามรูปแบบการสอนของแฮร์โรว์ร่วมกับแผนผังโน้ตสโนว์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนวัดขันเงิน อำเภอลำสนธิ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ โดยมีค่าประสิทธิภาพ 82.48/82.75

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.7956 หรือคิดเป็น ร้อยละ 79.56 หมายความว่า หลังจากการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้ว นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 79.56 เนื่องจากว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เข้าใจ ส่งผลให้แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานสอดคล้องกับ วิโรจน์ แสงดวง (2559) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนธาตุกับการสร้างสรรค์งานศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนธาตุกับการสร้างสรรค์งานศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6584 คิดเป็นร้อยละ 65.84 ซึ่งมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากชุดการเรียนรู้มีขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แล้วผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดกิจกรรม และจุดประสงค์การเรียนรู้ในชุดการเรียนรู้จึงทำให้น้องหาคิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คำสั่ง คำชี้แจงในการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับครูและสำหรับนักเรียน มีบทบาทและรายละเอียดชัดเจน เนื้อหาไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป นอกจากนี้สื่อการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลมีความหลากหลาย ในบางชั่วโมงของการเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำกิจกรรมด้วยตนเอง จึงทำให้นักเรียนรู้สึกมีความสุขกับการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในครั้งนี้ สามารถทำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญดา วาหะ (2560) ที่ทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนธาตุ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนธาตุ หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.75$) เนื่องจากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยชุดการเรียนรู้ เรื่อง หลักการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่นำมาใช้นี้ นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในวิชาชีพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชนารถ สมวาทิ (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ทัศนธาตุสู่การสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ทัศนธาตุสู่การสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา ควรสร้างชุดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาการเสนอเนื้อหาควรกระชับและมีภาพประกอบ ขยายเนื้อหาเพื่อให้การเสนอน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และจะต้องศึกษาข้อมูลที่จะเขียนให้ลึกซึ้ง เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องสมบูรณ์ อันทำให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณค่า และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
2. ด้านการใช้ภาษา ควรใช้ภาษาที่กระชับเข้าใจง่าย และดึงดูดความสนใจ ซึ่งอาจเป็นภาษาในชีวิตประจำวัน เป็นภาษาที่สื่อเข้าใจง่ายเพื่อให้นักเรียนสนใจ ติดตามเนื้อหาของชุดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

3. กิจกรรมประกอบบทเรียน ควรมีกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีการใช้คำถามที่ท้าทาย และกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ มีลำดับขั้นตอนของกิจกรรมที่เหมาะสม ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เพื่อทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

4. ด้านรูปภาพที่มีความชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อหาและเป็นปัจจุบัน เพื่อดึงดูดความสนใจ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายสะดวกรวดเร็วขึ้น

5. ด้านคุณประโยชน์ ควรสร้างประกอบการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

6. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ครูควรจะต้องแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำความรู้ คอยดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้มีโอกาสในการศึกษาค้นคว้าความรู้จากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ได้มากที่สุด

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่3).

กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง 60.

สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565 จาก <http://www.academic.obec.go.th>

กาญจนา หิตขนา และคณะ. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สร้างสรรค์งานศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
สาระทัศนศิลป์ ตามรูปแบบการสอนของแอร์โรว์ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียน ชุมชนวัดขันเงิน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. วารสารมหาจุฬานาครทรรณ, 8(11). 207-220.

กุศยา แสงเดช. (2545). ชุดการสอนคู่มือครูพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ: แม็ค.

เกสร ธิตะจारी. (ม.ป.ป.). ศิลปะชั้นนำ (Introduction to art). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ขวัญตา วาหะ. (2560). การพัฒนาชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนธาตุ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4, รายงานการวิจัย. กระบี่:สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่.

จิตติธิดา ดีเลขและ เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม. (2564). การศึกษาผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
หน่วย ระบบอวัยวะในร่างกายของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es).
วารสารมหาจุฬานาครทรรณ ปิทธิรณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 3(5). 17-23.

นุชนารถ สมวาที. (2560). การพัฒนาชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่องทัศนธาตุสู่การสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. รายงานการวิจัย, คณะศึกษาศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วชิรศักดิ์ มีสวัสดิ์ และเจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้
วิชาวิทยาการคำนวณ เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้การเรียนการสอนตามแนวคิด STEM สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองเม็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3.
วารสารมหาจุฬานาครทรรณ ปิทธิรณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 3(6). 16-22.

วิโรจน์ แสงดวง. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องทัศนธาตุกับการสร้างสรรค์งานศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, รายงานการวิจัย. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

สันติ คุณประเสริฐ และ สมใจ สิทธิชัย. (2535). ศิลปศึกษา-ศึกษาศิลปะครุศิลป์ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.